

จริยธรรมของผู้สอนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตามที่ คาดหวังและปฏิบัติจริง

The Actual and Expected Morality of Kasetsart University Instructors

ยุพา นันทะไชย¹

Yupa Nanthachai

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the actual and expected morality of Kasetsart University instructors with regard to their sexes and years of ages. Three hundred and sixty four Kasetsart instructors were stratified and random sampling to answer the questionnaires constructed by the researcher. The results were as follows :-

1. Majority of Kasetsart University instructors had high in actual and expected morality.
2. Both male and female instructors had similar actual and expected morality on “ to abstain from sexual misconduct with students. ” This similarity was also found between those with different years of ages (not over 40 years, V.S. 41 - 50 years). While the over 50 years of ages instructors had high on “ to abstain from using academic works in the improper ways and to avoid working in other professions that make the students have less respect on the instructors. ”
3. It was not found any difference between male and female instructors in the actual and expected morality, but it was found the difference between those with different years of ages. The instructors who were 50 years of ages had actual and expected morality higher than those who were 41 - 50 and not over 40 years of ages.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังและการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้สอนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยจำแนกตามเพศและอายุ ผลการวิจัยในครั้งนี้วิเคราะห์จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังและการปฏิบัติจริงของผู้สอนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 364 คน ปรากฏผลสรุปได้ว่า

ผู้สอนส่วนใหญ่ทั้งชายหญิงและผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังและปฏิบัติจริงในจริยธรรมที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในระดับมากและมากที่สุด จริยธรรมที่ผู้สอนชายและหญิง ผู้สอนกลุ่มอายุไม่เกิน 40 ปี และผู้สอนกลุ่มอายุ 41 - 50 ปี มีความคาดหวังและปฏิบัติจริงมากที่สุดตรงกันในเรื่อง การไม่ประพฤติฐานชู้สาวกับศิษย์ ในขณะที่ผู้สอนกลุ่มอายุมากกว่า 50 ปี มีความคาดหวังและปฏิบัติจริงมากที่สุดในเรื่อง การไม่นำผล

¹ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

งานทางวิชาการไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม และการไม่ประกอบอาชีพอื่นที่มีผลกระทบ ทำให้ศิษย์เสื่อมศรัทธาในความเป็นครู

เมื่อทำการเปรียบเทียบจริยธรรมของผู้สอนทั้งหมดโดยจำแนกตามเพศและอายุ ผู้สอนชายและหญิง มีความคาดหวังและการปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังและการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือผู้สอนที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีความคาดหวังและการปฏิบัติสูงกว่าผู้สอนที่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี และผู้สอนอายุไม่เกิน 40 ปี

บทนำ

จริยธรรมนั้นนับว่าเป็นปัจจัยทางสังคมที่สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้สังคมอยู่ด้วยความสงบสุขเรียบร้อย สังคมไทยในปัจจุบัน มีผู้กล่าวถึงลักษณะปัญหาทางจริยธรรมกันมากขึ้น จะเห็นได้จากการที่ผู้คนกระทำอาชญากรรม เห็นแก่ตัว และหันเหออกจากจารีตประเพณีกันมากขึ้น สิ่งเหล่านี้มีมากขึ้นเท่าไรก็ถือว่าจริยธรรมเสื่อมลงมากเท่านั้น (วิทย์, 2521) การแก้ปัญหาด้านจริยธรรมนั้นจะต้องเกิดจากความร่วมมือกันหลายฝ่าย สถาบันการศึกษาเป็นฝ่ายหนึ่งซึ่งมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการสร้างเสริมความสำนึกในจริยธรรมที่พึงประสงค์นอกเหนือจากการให้ความรู้ทางวิชาการหรือวิชาชีพ ในสถาบันอุดมศึกษาก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญและดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวโดยได้กำหนดเป้าหมายด้านคุณภาพในการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะที่ 5 (2525 – 2529) ไว้ตอนหนึ่งว่า ... ให้มีการพัฒนานิสิตนักศึกษาด้านจริยธรรมมากขึ้นเป็นพิเศษ เพื่อเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ... (ทบวงมหาวิทยาลัย : 2524) ผู้ที่ทำการสอนในมหาวิทยาลัย

จึงมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการที่จะพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่เนื่องจากว่าในระยะหลังมีข้อวิพากษ์วิจารณ์ว่า สถานภาพของอาจารย์ผู้สอนมหาวิทยาลัยในเชิงจริยธรรมนั้นตกต่ำลง โอกาสที่อาจารย์มหาวิทยาลัยจำนวนไม่น้อย มิได้กระทำหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ หรือย่อหย่อนในความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่เป็นไปได้มาก เนื่องจากมหาวิทยาลัยยังไม่มีระบบจริยธรรมที่ชัดเจน มหาวิทยาลัยไม่เน้นจริยธรรมของอาจารย์ เกิดความขัดแย้งระหว่างภาพพจน์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่ควรจะเป็นกับบทบาทและพฤติกรรมด้านจริยธรรมที่เป็นจริง (วิชัย, 2527)

จากประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสถานภาพเชิงจริยธรรมของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาคุณลักษณะทางจริยธรรมของอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทั้งที่เป็นความคาดหวังและในสภาพที่เป็นจริง ซึ่งผลที่ได้นอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงภาพพจน์ทางจริยธรรมของผู้สอนโดยตรงแล้วยังน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพิจารณาพัฒนาจริยธรรมในมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาความคาดหวังและการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้สอนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยจำแนกตามเพศและอายุ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการศึกษานี้จะทำให้ทราบถึงจริยธรรมของผู้สอนในมหาวิทยาลัยทั้งในส่วนที่คาดหวังและปฏิบัติจริง ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงสถานภาพของอาจารย์ผู้สอนในเชิงจริยธรรมได้ และจะช่วยกระตุ้นให้ผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญของจริยธรรมและการเป็นรูปแบบที่ดี อันจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเสริมและพัฒนาจริยธรรมในมหาวิทยาลัยต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาในขอบเขต ดังนี้

1. ศึกษาจริยธรรมของผู้สอนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในทัศนะของผู้สอนด้วยกันเท่านั้น
2. จริยธรรมของผู้สอนที่กำหนดขึ้น ประกอบด้วย คุณลักษณะทางจริยธรรมที่พึงประสงค์ จำนวน 30 ประการ ที่ผู้วิจัยรวบรวมมาจากเอกสาร, ผลการวิจัยต่าง ๆ และแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับจริยธรรมของอาจารย์และนักวิชาการที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์กำหนดไว้ ซึ่งจะครอบคลุมทั้งด้านจริยธรรมต่อวิชาชีพ จริยธรรมต่อศิษย์ จริยธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน จริยธรรมต่อสถาบันและจริยธรรมต่อสังคม

การตรวจเอกสาร

ได้มีผู้ให้คำจำกัดความของจริยธรรมไว้หลายท่าน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า จริยธรรม เป็นคุณสมบัติทางความประพฤติที่สังคมมุ่งหวังให้สมาชิกของสังคมประพฤติปฏิบัติตาม จริยธรรมนั้นมีทั้งในส่วนที่เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบให้การสนับสนุน และในส่วนที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคม ลักษณะของจริยธรรมนั้นจะมีทั้งลักษณะที่เป็นความรู้ ทัศนคติ เหตุผล และพฤติกรรม สำหรับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางจริยธรรมนั้นมีผู้ศึกษาไว้หลายท่าน ในที่นี้จะยกมาเฉพาะทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) ซึ่งมีผู้ให้การยอมรับกันอย่างแพร่หลาย แนวคิดของโคลเบอร์กเชื่อว่า การพัฒนาทางจริยธรรมนั้นมิใช่การรับรู้จากการแพร่สอนของคนอื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น และบทบาทของผู้อื่นด้วย นอกจากนั้นโคลเบอร์ก ยังเชื่อว่าลักษณะพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้นจะแสดงออกทางการใช้เหตุผลทางจริยธรรมได้อย่างเด่นชัดที่สุด เพราะเหตุผลทางจริยธรรมมิใช่การประเมินค่าการกระทำไปในทำนอง

ว่าดีหรือเลว แต่เป็นการใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งเพื่อตัดสินใจที่จะเลือกการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถแสดงถึงความเจริญทางจิตใจของบุคคลอย่างมีแบบแผนเกี่ยวกับเรื่องของสถานภาพทางจริยธรรมของอาจารย์มหาวิทยาลัย มีผู้เสนอความคิดเห็นว่าสถานภาพของอาจารย์ในเชิงจริยธรรมนั้นยังด้อยกว่าสถานภาพทางสิทธิและผลประโยชน์ โดยพิจารณาสาเหตุว่ามาจากทั้งพื้นภูมิหลัง ค่านิยม ทัศนคติ และบุคลิกภาพที่แตกต่างกันของตัวอาจารย์เอง รวมทั้งจากปัญหาโครงสร้างของระบบมหาวิทยาลัยและบรรยากาศทางจริยธรรมในมหาวิทยาลัย

การศึกษาเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเป็นงานวิจัยที่พยายามศึกษาคุณลักษณะทางด้านจริยธรรมทั้งที่เป็นอยู่ที่ดีควรจะเป็น และที่เป็นปัญหาของครูและนักศึกษา ครูตามที่สังคมคาดหวังไว้ซึ่งผลที่ได้รับจากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ภาพพจน์และคุณลักษณะทางด้านจริยธรรมของอาจารย์และนักศึกษาปรากฏทั้งในลักษณะที่ดีและลักษณะที่ยังต้องการให้มีการปรับปรุงแก้ไขอีกบ้าง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่สุ่มมาโดยวิธีแบ่งเป็นชั้น stratified random sampling จากทุกคณะและทุกภาควิชา จำนวน 364 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการส่งแบบสอบถามจำนวน 400 ฉบับ เก็บรวบรวมคืนมาได้ 364 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x โดยใช้ค่าร้อยละในแต่ละจริยธรรมที่ความคาดหวังและปฏิบัติจริง และทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของ

ผู้สอนทั้งด้านความคาดหวังและด้านการปฏิบัติจริง จำแนกตามเพศและอายุ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง

ผลการวิจัย

1. ผู้สอนส่วนใหญ่ทั้งชายหญิง และผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังและการปฏิบัติจริงในจริยธรรมที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในระดับมากและมากที่สุด
2. จริยธรรมที่ผู้สอนชายและหญิง ผู้สอนกลุ่มอายุไม่เกิน 40 ปี และผู้สอนกลุ่มอายุ 41 – 50 ปี มีความคาดหวังและปฏิบัติจริงมากที่สุดตรงกันคือ เรื่องการไม่ประพฤติตนฐานชู้สาวกับศิษย์ ในขณะที่ผู้สอนกลุ่มอายุมากกว่า 50 ปี มีความคาดหวังและปฏิบัติจริงมากที่สุดในเรื่องการไม่นำผลงานทางวิชาการไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม และการไม่ประกอบอาชีพอื่นที่มีผลกระทบทำให้ศิษย์เสื่อมศรัทธาในความเป็นครู
3. ผู้สอนชายและหญิงมีความคาดหวังและการปฏิบัติในจริยธรรมทั้งหมดที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ผู้สอนที่มีอายุต่างกันมีความคาดหวังและการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้สอนที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีความคาดหวังและการปฏิบัติสูงกว่าผู้สอนที่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี และผู้สอนอายุไม่เกิน 40 ปี

สรุป

ผลการวิจัยในครั้งนี้สรุปได้ว่า ผู้สอนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ส่วนใหญ่มีความคาดหวังและปฏิบัติจริงในจริยธรรมที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในระดับมากและมากที่สุด ส่วนที่อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดมีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็น

เห็นว่าสถานภาพทางจริยธรรมของผู้สอนและบรรยากาศทางจริยธรรมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีลักษณะเป็นที่น่าพอใจ มิได้มีลักษณะที่แสดงถึงความตกต่ำทางจริยธรรมจนน่าเป็นห่วง และจากผลของการตอบแบบสอบถามโดยผู้สอนด้วยกันเองตามที่ปรากฏยังสะท้อนให้เห็นว่าผู้สอนในมหาวิทยาลัยมีการยอมรับเชื่อถือในด้านการแสดงออกทางพฤติกรรม และบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยด้วยกันเองอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ฉลอง บุญญานันต์, ศุภชัย ศุกรวรรณ และสมคิด อิศระวัฒน์. 2525. รายงานการวิจัยเรื่อง จรรยาของครูสอนในมหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิชัย จำรูปดี. 2527. การเสริมสร้างจริยธรรมในมหาวิทยาลัย. “เพ็ญศรีพจนานุกรม”. (ใน) NIDA 27, สโมสรนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (เมษายน 2527) : 74 – 85. (อัคราณา)
- วิทย์ วิศุทเวทย์. 2521. “จริยธรรมในสังคมไทย” วารสารคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (มิถุนายน – กรกฎาคม 2521) : 3 – 18.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524. จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. 2524. แผนพัฒนาอุดมศึกษา ระยะที่ 5. (เอกสารอัคราณา)
- รพี สุวรรณะชญ. 2511. อาจารย์มหาวิทยาลัยในประเทศไทย : บทบาทจริง บทบาทคาดหวังและความเครียดในบทบาท. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.